

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА

(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор із науково-педагогічної роботи

(Хмарський В. М.)

09 20 20 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія, концепції та сучасні досягнення політичної науки».

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти PhD, доктор філософії

Спеціальність 052 Політологія

(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет Факультет міжнародних відносин, політології та соціології

(назва інституту, факультету)

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Історія, концепції та сучасні досягнення політичної науки».
(назва навчальної дисципліни)

Розробники: **Коваль Ігор Миколайович, д. політ. н., проф.**
(вказати прізвища, наукові ступені, вчені звання та посади розробників).

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин
Протокол № 1 від "31" серпня 2020 року

Завідувач кафедри


(підпис)

(Брусилівська О. І)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФМВПС

Протокол № 1 від "09" вересня 2020 року

Голова НМК


(підпис)

(Хорошилов О. Ю.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від. " " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(_____)
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від. " " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(_____)
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 05 <u>соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів - 3	Спеціальність 052 Політологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 3		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 8 самостійної роботи студента - 82	Освітньо- кваліфікаційний рівень: Доктор філософії	22 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота год.	
		80 год.	год.
		ІНДЗ: год.	
		Вид контролю: <i>Іспит</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - розгляд основних тенденцій розвитку політології як науки. Політологія являє собою цілісну сукупність знань про політику й організацію політичного життя. При всіх відмінностях у розумінні предмета політології, які склалися в різних напрямках, існує й загальне, що поєднує їх: більшість дослідників предмета політології вважають таким взаємодію з приводу влади, а учасниками цих політичних взаємодій сприймають інститути публічної влади й, насамперед, державу, суспільство та індивіда. З 1948 р. було затверджено, що основними об'єктами досліджень політології є: 1. Політична теорія й історія політичних ідей; 2. Політичні інститути (центральні й місцеві уряди, урядові заклади, функції, здійснювані цими інститутами, а також ті соціальні сили, які дані інститути створюють); 3. Політичні партії, групи, суспільна думка, вибори, інформація й пропаганда; 4. Міжнародні відносини й зовнішня політика. Завдання курсу полягають у вивченні студентами закономірностей розвитку політичних ідей щодо функціонування й розвитку політичних систем, державних інтересів і суспільно-політичних організацій. Тим самим предмет сприяє тому, щоб члени суспільства усвідомлювали суспільні потреби й інтереси, розбиралися в проблемах, що підлягають рішенню, розуміли перспективні завдання, які найчастіше закриваються елементарними повсякденними потребами. Вивчення і засвоєння студентами зазначеного предмету сприятиме тому, щоб студенти усіх спеціальностей вміли захищати свої права, реалізувати особисті й групові інтереси через представницькі політичні інститути, шукати компроміси й досягати консенсусу по ключових питаннях.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання. Відповідно до Освітньо-наукової програми спеціальності 052 - "Політологія", очікуваними результатами вивчення дисципліни здобувачами вищої освіти є наступні:

Знання	<p>ПРЗ 01. Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.</p> <p>ПРЗ 02. Знати основні методика, ефективні стратегії і методи теоретичних та емпіричних досліджень політичних систем та зовнішньої політики держав з урахуванням новітніх кількісних та якісних методів обробки та представлення інформації;</p> <p>ПРЗ 04. Знати основні етапи формування міжнародних відносин та зміни геополітичного балансу сил з урахуванням необхідності їх використання у дослідницькій діяльності;</p>
Уміння	<p>ПРУ 02. Уміти комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.</p>
Комунікація	<p>ПРК 02. Професійно презентувати результати своїх досліджень у письмові та усній формах: під час наукових конференцій, семінарів, у наукових статтях у фахових виданнях.</p>
Автономія і відповідальність	<p>ПРА 01. Уміння самостійно проводити наукові дослідження, формулювати висновки, пропозиції та приймати рішення</p>

Компетентності:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі політології під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК06.Здатність до планування, розробки й реалізації власної стратегії науково-дослідної діяльності на основі кваліфікованого критичного осмислення існуючих наукових даних.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК01.Здатність засвоїти основні концепції, історію та сучасний стан розвитку наукової літератури із політичних наук. СК02.Здатність розуміти теоретичні та практичні проблеми сучасних методологій дослідження за спеціальністю. СК04.Здатність розробляти комплексний підхід до дослідження глобальних економічних і соціально-політичних тенденцій, поточних явищ і процесів політичного життя країни, міжнародних відносин та зовнішньої політики держав. СК06.Здатність проводити власне наукове дослідження, результати якого матимуть наукову новизну, теоретичне та практичне значення для розв'язання комплексних проблем у галузі політичних наук, у тому числі уможливають застосування методів проведеного аналізу для інших досліджень.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Історія політичної науки.

Тема 1. Основні етапи формування політичної науки періоду античності.

Здобутки грецької та римської шкіл у дослідженні політики. Платон. Аристотель. Цицерон.

Тема 2. Основні етапи формування політичної науки періоду середньовіччя.

Арабо-мусульманські філософи (Ібн Рушд, Ібн Халдун). Вклад християнських авторів у політичні дослідження. Аврелій Августин. Тома Аквінський. Ніколо Макіавеллі. Гуго Гроцій.

Тема 3. Основні етапи формування політичної науки в добу Просвітництва.

Розвиток античних традицій мислителями нового часу. Томас Гоббс. Джон Локк. Шарль Луї Монтеск'є. Жан-Жак Руссо.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Концепції розвитку політичних інститутів та процесів у політологічних дослідженнях XX століття.

Тема 4. Соціоцентристські основи дослідження політичних інститутів та процесів.

Переформулювання об'єктів політичної науки у XX ст. Концепція політики М. Вебера. Концепції влади та системи Т. Парсонса, Д. Істона, Г. Алмонда, Р. Дала. Концепція тоталітаризму К. Фрідріха і З. Бжезінського. Модель політичних процесів А. Бенлі - Д. Трумена. Позитивно-функціональна теорія конфлікту Р. Дарендорфа. «Стратегія конфлікту» Т. К. Шеллінга.

Тема 5. Культурницькі теорії XX ст.

«Повстання мас» Х. Ортега-і-Гассета. Теорія еліт В. Парето та П. Бурдьє. Концепція політичної культури Г. Алмонда та С. Верби. Концепції «націоналізмів» Е. Гелнера та Р. Брюбейкера. «Соціокультурна динаміка» П. Сорокіна. Психологія політики Г. Лассуелла.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Концепції політичних проблем міжнародних систем та глобального розвитку у політологічних дослідженнях XX століття.

Тема 6. Провідні теорії розвитку міжнародних систем та процесу глобалізації.

Концепція моці Г. Моргентау та «м'якої моці» Дж. Ная - молодшого. Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Хантінгтона. «Теорія зчеплення» Дж. Розенау. Концепція «безпечного товариства» К. Дойча.

Тема 7. Альтернативні теорії розвитку міжнародних систем.

Світ-системні теорії А. Саміра, А. Г. Франка, І. Валлерстайна. Концепція глобальної архітектури міжнародних відносин А. Етціоні.

4. Структура навчальної

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	ІНД	с		л	п	Ла	ІНД	с
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Історія політичної науки.												
Тема 1. Античність.	14	4	2	-	-	8						
Тема 2. Середньовіччя.	16	4	2	-	-	10						
Тема 3. Просвітництво.	18	4	2	-	-	12						
Разом за змістовим модулем 1	48	12	6	-	-	30						
Змістовий модуль 2. Концепції розвитку політичних інститутів та процесів												
Тема 4. Соціоцентристські основи дослідження.	20	2	2			16						
Тема 5. Культурницькі теорії.	22	4	4			14						
Разом за змістовим	42	6	6	-	-	30						
Змістовий модуль 3. Концепції політичних проблем міжнародних систем												
Тема 6. Провідні теорії.	16	2	4	-	-	10						
Тема 7. Альтернативні теорії.	14	2	2			10						
Разом за змістовим модулем 3	30	4	6	-	-	20						
Усього годин	120	22	18	-	-	80						

5. Теми семінарських

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Основні етапи формування політичної науки періоду античності.	2
2	Основні етапи формування політичної науки періоду середньовіччя.	2

3	Основні етапи формування політичної науки в добу Просвітництва.	2
4	Соціоцентристські основи дослідження політичних інститутів та процесів.	2
5	Культурницькі теорії ХХ ст.	4
6	Провідні теорії розвитку міжнародних систем та процесу глобалізації.	4
7	Альтернативні теорії розвитку міжнародних систем.	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Здобутки грецької та римської шкіл у дослідженні політики.	8
2	Вклад християнських філософів у політичні дослідження.	10
3	Розвиток античних традицій в роботах мислителів нового часу	12
2	Позитивно-функціональна теорія конфлікту Р. Дарендорфа. «Стратегія конфлікту» Т. К. Шеллінга.	16
3	Концепції «націоналізмів» Е. Гелнера та Р. Брюбейкера.	14
4	Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Хантінгтона.	10
5	Світ-системні теорії А. Саміра, А. Г. Франка, І. Валлерстайна.	10

7. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, інтерактивні методи, онлайн-консультації, підготовка дослідницьких проектів студентами.

8. Методи контролю

Поточне тестування, усне опитування, підсумковий тест, індивідуальні консультації.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3		

							50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
5	5	5	10	10	5	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
85-89	B	Добре	
75-84	C		
70-74	B	Задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Політологія. Затверджено МОН України як підручник для студентів вищих навчальних закладів / Під ред. І.М. Ковалю. - Харків: Фоліо, 2012. - 410 с.

Рекомендована література

Базова

1. Гелей С., Рутар С. Політологія. - К.: Знання, 1999. - 427 с.
2. Матвеев С.А., Буланенко Л.С., Михеев С.А. Политология. - Х.: Одиссей, 2006.-320 с.
3. Політологія / За ред. Бабкіна О.В., Горбатенка В.П. - К.: ВЦ, 2006. - 568 с.
4. Політологія: наука про політику: Підручник / За ред. В. Г. Кремень, М. І. Горлач. - Київ- Харків: Єдінорог, 2002. - 640 с.
5. Консерватизм: Антологія / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. - К.: Смолоскип, 2006. - 788 с.
6. Лібералізм: Антологія / Упорядники Олег Проценко, Василь Лісовий. - К.: Смолоскип, 2002. - 1126 с.
7. Націоналізм: Антологія / Упорядники Олег Проценко, Василь Лісовий. - К.: Смолоскип, 2000. - 872 с.
8. Аристотель. Политика / Сочинения: в 4-х т. Т.4. - М.: Мысль, 1983. - С. 375-644.
9. Арон Р. Опій інтелектуалів. - К.: Юніверс, 2006. - 272 с.
10. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. - М.: Текст, 1993. - 303 с.
11. Бурдьє П. Социология политики. - М.: Социологос, 1993. - 336 с.
12. Вебер М. Политика как призвание и профессия. - М.: Прогрессе, 1990. - С. 644-706.
13. Даль Р. О демократии. - М.: Аспект-Пресс, 2000. - 200 с.
14. Даль Р. Введение в теорию демократии. - М.: Наука, 1992. - 234 с.
15. Даль Р. Введение в зкономическую демократию. - М.: Наука, 1990. - 200 с.
16. Дюверже М. Политические партии. - М.: Академический Проект, 2000. - 538 с.
17. Луман Н. Власть. - М.: Праксис, 2001. - 256 с.
18. Поппер К. Открытое общество и его враги. - М.: Ника-Центр, 2005. - 800 с.
19. Растоу Д.А. Переходи к демократии: попытка динамической модели // Полис.- 1996.-№5.-С. 5-15.
20. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек.- Москва: «АСТ-Москва»: Хранител'ь, 2007.- 588 с.
21. Хабермас Ю. Расколотый Запад. - М.: Издательство «Весь мир», 2008. - 192 с.

Допоміжна

12. Ильин В.В. Политология. - М.: Книжній дом Университет, 1999-540 с.
13. Ирхин Ю.В, Зотов В.Д. Политология. - М.: Юрист, 2002. - 511 с.
14. Мельник В.А. Политология. - Минск: Высшая школа, 1997 - 495 с.
15. Общая и прикладная политология / Под ред. Жукова В.М. - М.: МГСУ, Союз, 1997.-992 с.

16. Політологія. Кінець XIX - перша половина XX ст.: Хрестоматія /За ред.
17. О.І.Семківа. - Львів: Світ, 1996. - 800 с.
18. Политология: Хрестоматия / Сост. М. А. Василик, М. С. Вершинин. - М.: Гардарики, 2002. - С. 7-79.
19. Политическая энциклопедия. В 2 т. - М.: Мысль, 2001. - Т. 1 / Нац. обществ.-науч. фонд; Рук. проекта Г. Ю. Семигин. - М.: Мысль, 2000. - 750 с.
20. Политическая энциклопедия. В 2 т. - М.: мысль, 2001. - т. 2 / Нац. обществ.- науч. фонд; Рук. проекта Г. Ю. Семигин. - М.: Мысль, 2000. - 701 с.
21. Соловьев А. И. Политология: Политическая теория, политические технологии: Учебник для студентов вузов. - М.: Аспект Пресс, 2000. - 559 с.
22. Васютинський В. Інтеракційна психологія влади. - К.: Інститут соціальної та політичної психології АПН України, 2005. - 492 с.
23. Власть: Очерки современной политической философии Запада / В.В. Мшвениерадзе, И.И.Кравченко, Е.В. Осипова и др. - М.: Наука, 1989 - 327 с.
24. Ильин В.В. Понятие власти //Философия власти. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1993.-271 с.
25. Михальченко М. Політична система в Україні: що ми модернізуємо? // «Віче». -2011.- №1.-С.27-30.
26. Политическая наука: новые направления / Пер. с англ. - М.: Вече, 1999. - 816 с.
27. Проколов Д. Нове актуальне дослідження системних основ наукового аналізу політики //«Віче». - 2011. - № 24. - С. 11-14.
28. Теория политики: Учебное пособие / Под ред. Б.А.Исаева. - СПб.: Питер, 2008.-464 с.
29. Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія: Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2010 - 472 с.
30. Бабкін В.Д. Державна влада і опозиція //Правова держава: щорічник наукових праць - Вип. 7. - К., 1996.
31. Бей О. Як облаштувати федеративну державу. До питання адміністративної реформи в Україні //Політика і час. - 2000. - №3-4. - С.72-84.
32. Білоус А.О. Політико-правові системи: Світ і Україна. - К.:АМУПП 1997. - 200 с.
33. Дмитриев Ю.А. Соотношение политической и государственной власти в условиях формирования гражданского общества // Государство и право. — 1994. - № 7. - С.29-34.
34. Каменская Г.В., Родионов А.В. Политические системы современности - М.: Онега, 1996. - 400 с.
35. Колодій А. До питання про політичний режим в Україні //Сучасність. - 2000.- № 2. - С.12-15.
36. Политология: краткий энциклопедический словарь / Под ред. И.Д.Коротун,- М.: Мысль, 1997. - 800 с.
37. Сумбатьян Ю.Г. Тоталитаризм - политический феномен XX века // Социально-гуманитарные знания. - 1999. - № 1. - С. 14 – 16
38. Тихомиров С.И. Основные направления развития современных политических систем.- Севастополь: изд-во Сев. ГТУ.-1999. - 36 с.
39. Тихомиров В.А. Государство на рубеже столетий // Государство и право.

-№2.-С.24-32.

40. Шило В.Е. Американский федерализм на рубеже столетий //СІЛА и Канада: экономика, политика, культура. - 2002. - № 1. - С.61-73.
41. Власть при переходе от тоталитаризма к демократии. Свободная мысль. 1993 -№ 8.
42. Клямкин И.М. Какой политический режим возможен сегодня в России // Полис- 1993- № 5. - С.49-54.
43. Кузьмин А.С., Мелвин Н.Дж., Нечаев В.Д. Региональные политические режимы в постсоветской России: опыт типологизации // Полис - 2002, № 3. - С.142-155.
44. Стародубский Б.А. Политические режимы европейских стран - Свердловск, 1989.-400 с.
45. Шилобод М.И., Петрухин А.С., Кривошеев В.Ф. Политика и право. - М.: «Дрофа», 1996 - 432 с.
46. Безродна В.І. Особливості становлення громадянського суспільства в Україні у контексті модернізації // Держава і право. - 2002. - Вип.17. - С.12-23.
47. Гражданское общество: истоки и современность. - СПб.: Юридический центр-пресс, 2002. - 492 с.
48. Голенкова З., Витюк В. Становление гражданского общества и социальная стратификация // Социс. - 1995. - № 6. - С. 14-24.
49. Ильин М.В., Коваль Б.И. Две стороны одной медали: гражданское общество и государство //Полис. - 1992. - № 1 -2. - С. 193-201.
50. Соловьев А.И. Три облика государства - три стратегии гражданского общества // Полис. - 1996. - №6. - С.29-38.
51. Шмиттер Ф. Размышления о гражданском обществе и консолидации демократии // Полис. - 1996. - №5. - С. 16-27.
52. Алескерев Ф.Т., Ортешук П. Выборы. Голосование. Партии. - М.: Асабетіа,
53. -206 с.
54. Голосов Г.В. Форматы партийных систем // Полис. - 1998. - № 1. - С. 106- 129.
55. Кулик А. Посттоталитарные партии в политическом процессе: методология исследования // Мировая экономика и международные отношения. 1994. № 2-3.
56. Лейпхарт А. Конституционные предпосылки для новых демократий // Полис. - №2 - 1995. - С.135 - 146.
57. Михельс'Т. Социология политических партий в условиях демократии // Диалог.- 1990.-N3-18; 1991.-N3.
58. Печатнов В.О. От Джефферсона до Клинтона. Демократическая партия США в борьбе за избирателя. - М: Наука, 2008 - 504 с.
59. Плужников С., Шевченко Д. Тайная история КПРФ 1990-2008. - М.: Столица-Принт, 2008 - 400 с.
60. Уоллерстайн М. Избирательные системы, партии и политическая стабильность // Полис - 1992. - № 5-6. - С. 156-162.
61. Шмачкова Т.В. Мир политических партий // Полис. - 1992. - N 1-2. - С.226 - 233.
62. Ашин Г. К. Курс истории злитологии: [учеб. пособие] / Г. К. Ашин. - М.: МГИМО, 2003.-302 с.
63. Гаман-Голутвина О. В. Политическая злита: Зволюция теоретических

- концепцій. - М.: Российская политическая энциклопедия, 2006. - 448 с.
64. Новакова О. Політична еліта України: проблема демократичної консолідації // Політичний менеджмент. - 2007. - Спецвипуск: Покликання і відповідальність політичної еліти та її лідерів. - С. 72-79.
65. Павко А. І. Біля витоків формування політичних концепцій елітаризму: Парето В., Моска Г., Міхельс Р. // Український історичний журнал. - 2008. - № 2. - С. 91-100.
66. Пахарев А. Д. Історичні витoki виникнення та еволюція політичних еліт в Україні // Трибуна. - 2009. - № 9/10. - С. 19-23.
67. Пахарев А. Политическое лидерство и лидеры. - К.: Знамя України, 2001. - 270 с.
68. Пилипенко В., Привалов Ю., Ніколаєвський В. Владна еліта у контексті суспільного розвитку. - К.: Фоліант, 2008. - 158 с.
69. Пухкал О. Політична еліта і громадянське суспільство в Україні: становлення і взаємодія // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. - 2009. - № 4. - С. 192-201.
70. Ріктор Т. Л. Управлінська еліта як стратегічний ресурс побудови держави: проблеми та перспективи // Економіка та держава. - 2009. - № 2 (74). - С. 76-78.
71. Рудич Ф. М. Політичний клас, правляча еліта, їх роль у визначенні й здійсненні внутрішньої і зовнішньої політики Української держави // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. - К, 2008. - Вип. 38. - С. 8-22.
72. Шестопап Е. Б. Политическая психология: Учебник для студентов вузов. - М.: Аспект Пресе, 2007. - 427 с.
73. Алексеева Т. А. Демократия как идея и процес // Вопросы философии. - 1996. - № 6. - С. 16-35.
74. Гаджиев К. С. Политическая наука. - М.: Международные отношения, 1995, гл. 6. - 398 с.
75. Гаджиев К. С. Эпоха демократии? // Вопросы философии. - 1996. - № 10. - С. 3-22.
76. Ковлер А. И. Исторические формы и типы демократии. - М.: Наука, 1990. - 256 с.
77. Мадатов А. С. Пространственно-временные измерения демократии // Общественные науки и современность - 1998. - № 1. - С. 60-70.
78. Степин В. И., Толстых В. И. Демократия и судьбы цивилизаций // Вопросы философии - 1996. - № 10. - С. 3-18.
79. Бебик В. М., Головатий М. Ф., Ребкало В. А. Політична культура сучасної молоді - К.: А.Л.Д., 1996. - С. 41 - 65.
80. Буцевичський В. Проблеми політичної культури в Україні в процесі державотворення // Нова політика. - 1999. - № 1. - С. 48-51.
81. Громько А. А. Победы и поражения современной социал-демократии // Полис. - 2000. - № 3. - С. 140-150.
82. Константы русской политической культуры. Сборник / Гарраджа Н. В. - М.: Издательство «Европа», 2007. - 96 с.
83. Лісовий В. С. Культура - ідеологія - політика. - К.: Видавництво імені Олени Теліги, 1997. - 352 с.

87. Євтух В.Б, Трощинський В.Г. Етнонаціональна структура українського суспільства. - К.: «Наукова думка», 2004. - 342 с.
88. Тейлор Ч. Мультикультуралізм і «Політика визнання». - К.: Альтерпрес, 2004.- 172 с.
89. Тощенко Ж.Т. Зтнократія: історія і сучасність (соціологічні очерки) - М.: РОССПЗН, 2003. - 432 с.
90. Винайдення традиції /За ред. Е.Гобебаума та Т.Рейнджера. - К.: Ніка-Центр, 2010.-448 с.
91. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства. - К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. - 109 с.
92. Современная зтнопсихологія. Хрестоматія / Под ред. А.Е.Тараса. - Мн.: Харвест, 2003. - 368 с.
93. Глобальні модерності /За редакції М.Фезерстоуна, С.Леша, Р.Робертсона. - К.: Ніка-Центр, 2008. - 400 с.
94. Аккулов С. Міжнародні миротворчі операції як політичний інструмент врегулювання воєнно-політичних конфліктів // Політичний менеджмент. - 2005. - №2. - С. 165 - 172.
95. Козер Л. Функции социального конфликта. - М.: Идея-Пресс, Дом интеллектуальной книги, 2000. -205 с.
96. Котигоренко В. Бути чи не бути етнічним конфліктам в Україні? // Політичний менеджмент. - 2008. - №5. - С. 85 -103.
97. Кривицька О. Межрегіональний «розкол» України: чинники поглиблення // Політичний менеджмент. - 2008. - №2. - С.51 - 65.
98. Лысюк А. И. Беларусь, Россия, Украина: потенциал конфликтности (попытка сравнительного анализа) // Украина: зона контрадикции. - Луганск: Знание, 2005. - С.129-160.
99. Мацієвський Ю. Деякі аспекти вивчення феномену кризи у політичних дослідженнях // Політичний менеджмент. - 2008. - № 6. - С. 16-29.
100. Никовская Л. И. Сложносоставной конфликт как инструмент анализа трансформации и кризисна // Полис. - 2009. - №6. - С.83-94.
101. Примуш М. Політичні конфлікти та їх типи // Політичний менеджмент. - 2010. -№1.-0:96-104.
102. Богомоллов Б.А. Глобализация: некоторые подходы к осмыслению феномена // Вестник МГУ. - 2004. - № 12. - С. 105 - 118.
103. Бажанов Е. Неизбежность многополюсного мира // Мировая экономика и международные отношения. - 2004. - №2. - С. 11 -16.
104. Гаджиев К.С. Введение в геополитику. - М.: Международные отношения, 105. -383 с.
106. Киселев И.Ю. Образы государства в международных отношениях: механизмы трансформации // Полис. - 2003. - №3. - С.50-57.
107. Левин И.Б. Глобализация и демократия // Полис. - 2003. - №2. - С.53-70.
108. Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку / Монографія національного інституту стратегічних досліджень і Національного інституту українсько-російських відносин. — К.: НІСД, 1999. - 384 с.
109. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти - К.: МАУП, 2002. - 487 с.
110. Хохлышева О.О. Мирное разрешение споров и ситуаций в условиях

взаимозависимости // Вестник МГУ. Серия 12. Социология и политология. - 2004. - №2.-0.80-97.